

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.4.15.
COM(2011) 214 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a Környezetvédelmi Tanács 2008 decemberében elfogadott következtetéseiben foglalt felkérésének megfelelően a tagállamok közreműködése alapján a GMO-termesztés társadalmi-gazdasági jelentőségéről

{SEC(2011) 481 végleges}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a Környezetvédelmi Tanács 2008 decemberében elfogadott következtetéseiben foglalt felkérésének megfelelően a tagállamok közreműködése alapján a GMO-termesztés társadalmi-gazdasági jelentőségéről

A géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) környezetbe történő szándékos kibocsátásáról szóló 2001/18/EK irányelvnek¹ rendelkezése szerint a Bizottság az irányelv alkalmazásáról háromévente jelentést készít, amely a GMO-k forgalomba hozatala, illetve környezetbe történő szándékos kibocsátása társadalmi-gazdasági hatásainak értékelésére is kiterjed. A Bizottság a 2004-ben készített jelentésében arra a megállapításra jutott, hogy még nem áll rendelkezésre elegendő tapasztalat ilyen értékelés elkészítéséhez.

A Tanács 2008 decemberében felkérte a Bizottságot és a tagállamokat, hogy ismét foglalkozzanak e kérdéssel. Erre tekintettel a Bizottság kérdőíves formában konzultációt kezdeményezett a tagállamokkal a GMO-termesztés társadalmi-gazdasági hatásairól.

A Bizottság ebben felkérte a tagállamokat, hogy:

- *Utólagos (ex post)* jelentést készítsenek az országukban termesztett GMO-k társadalmi-gazdasági hatásairól;
- *Előzetes (ex ante)* értékelést készítsenek a GMO-k jövőbeni termesztésének lehetséges társadalmi-gazdasági hatásairól.

Két tagállam (BG és IT²) kivételével mindegyik megválaszolta a kérdőívet. Míg a tagállamok általában a GMO-k termesztésének hatásait fejtették ki, Litvánia kizárólag az élelmiszerekben és takarmányban található GMO-k hatásával foglalkozott. Norvégia és néhány érdekelt is részt vett a konzultációban.

A tagállamok többször kiemelték, hogy a kérdőívben foglaltakra adott válaszaik pusztán a közigazgatási szervek és az érdekeltek véleményét tükrözik és azok semmilyen nem gyakorolnak az adott tagállam által a későbbiek során politikai szinten megformálni kívánt véleményre.

Az egyes tagállamok által benyújtott anyagok nem kimerítő jellegű ismertetése a jelentés mellé készített bizottsági szolgálati munkadokumentum részét képezi. A Bizottság honlapján mindegyik tagállam által benyújtott anyag a maga teljességében megtekinthető³.

---

¹ HL L 106., 2001.4.17., 1. o.

² A tagállamok országkódjainak felsorolása a következő honlapon található:
<http://publications.europa.eu/code/hu/hu-370100.htm>

³ http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/index_en.htm

1. A KONZULTÁCIÓ EREDMÉNYE

1.1. Adatforrások

A tagállamok munkáját a Bizottság által megküldött indikatív kérdőív volt hivatott segíteni. A kérdőív a következő fő témakörökből állt:

- 1) Gazdasági és társadalmi hatások
- 2) Agronómiai fenntarthatóság
- 3) Környezeti hatás
- 4) Egyéb hatások.

18 tagállam választ az indikatív kérdőív kereteinek megfelelően készített el. A tagállamoknak lehetősége volt arra, hogy válaszaikat más formában készítsék el.

A Bizottsághoz érkezett jelentések alapján megállapítható, hogy a tagállamok többsége formális konzultációkat folytatott nemzeti intézményeivel és az érdekeltekkel, és azok alapján készített el választ. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a tagállamok között jelentős eltérés mutatkozik a megválaszolt kérdések arányában, továbbá az érdekeltek körének meghatározására vonatkozó kérdésekre adott válaszaik sem voltak egységesek. Hat tagállam⁴ például sajnálkozását fejezte ki, hogy az általuk benyújtott válaszok csak az érintett nemzeti érdekeltek egy részének véleményén alapultak.

Minisztériumok, regionális hatóságok, szakmai szervezetek, cégek, nem kormányzati szervezetek (NGO-k), kutatóközpontok és egyének is közreműködtek a konzultációban és nyújtottak be válaszokat. A Bizottsághoz eljuttatott válaszok formájukat tekintve nem voltak egységesek; vagy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság által összefoglalt különböző vélemények gyűjteményét készítették el, vagy az egyes érdekeltek által megválaszolt kérdőíveket szerkesztetlenül, a maguk teljes terjedelmében közvetlenül továbbították a Bizottsághoz.

A tagállamoktól származó adatok igen változatos forrásokból származtak – szerepeltek köztük szakmai szempontból felülvizsgált tanulmányok, közvélemény-kutatások, terepen végzett vizsgálatok, nemzeti ellenőrzések eredményei, forgatókönyv-készítés és elemzés, érdekeltek és egyének feltételezései.

A benyújtott anyagok alapján az állapítható meg, hogy csak hét tagállam⁵ rendelkezik múltbeli vagy jelenbeli tapasztalattal a kártevőkkel szemben ellenálló (Bt) MON 810 kukorica kereskedelmi célú termesztéséről. Románia az uniós csatlakozását megelőzően termesztett gyomirtószer-tűrő (HT) szójababot, három tagállamban⁶ pedig megkezdtek a géntechnológiával módosított Amflora burgonya termesztését.

---

⁴ BE, CZ, ES, PL, RO, UK

⁵ CZ, DE, ES, FR, PT, RO, SK

⁶ CZ, DE, SE

1.2. A válaszok elemzése

A tagállamok, Norvégia és az érdekeltek által benyújtott anyagok elemzése során a Bizottság a következő fő tényezőket azonosította:

- Jelentős eltérés mutatkozott a tagállamok és az érdekeltek között abban, hogy pontosan mit is értenek a GMO-termesztés gazdasági-társadalmi dimenziójának fogalma alatt, valamint, hogy mi tartozik véleményük szerint ebbe fogalomba. Bár a kérdőív némi támpontot adott, de számos résztvevő sajnálkozását fejezte ki afelett, hogy az abban használt fogalmak, indikátorok és összehasonlítási alapok (hagyományos, illetve biogazdaságok) nem voltak kellően pontosan meghatározva. Számos további vonatkozás vizsgálatára is érkezett javaslat, pl. az etikai kérdésekre (a fogalom jelentése és tartalma a különböző értelmezések szerint eltérő – néhány például beleérti a GMO-nak a társadalom egésze számára jelentett hozzáadott értékét, vagy harmadik országokra gyakorolt hatását).
- Sok válaszban feldolgozatlan formában szerepelt a nemzeti szintű GMO-termesztésről alkotott vélemények széles skálája anélkül, hogy a Bizottsághoz történő továbbításuk előtt a tagállamok azokat relevanciájuk vagy minőségük alapján szűrték vagy elemezték volna. Az előbbiekre tekintettel bonyolult, és gyakran lehetetlen feladat volt nemzeti vagy európai szinten egyértelmű álláspontokat, illetve trendeket azonosítani és azokat statisztikailag releváns módon jelentésbe foglalni.
- Általánosságban megállapítható, hogy a Bizottsághoz eljuttatott anyagokból eltérő vélemények bontakoztak ki, amelyek a téma speciális európai vetületéről rendelkezésre álló korlátolt ténybeli információkon alapulnak, és amelyekre a válaszolóknak az európai és világszintű Bt- és HT-növénytermesztésről alkotott pozitív vagy negatív előfeltevésük hatással volt. A középpontban a géntechnológiával módosított (GM) és a hagyományos, illetve a bionövények koegzisztenciája áll, azok vetőmag állapotától a fogyasztók elé kerülésükig (a GM-vetőmagoknak a szomszédos szántóföldeken való véletlen megjelenése, a géntechnológiával módosított termékeknek a géntechnológiával nem módosított termékektől való elválasztásának kikényszerítése a takarmány/élelmiszerláncban, a fogyasztói választás), a biodiverzításra gyakorolt hatás, a gazdálkodási módszerek és a termékek értékesíthetőségének megváltozása a szinte az összes felsorolt témával foglalkozó, különböző vélemények széles skálájával.
- A kérdőíven feltett valamennyi kérdésre válaszoltak a válaszadók, észrevételeket főként a GMO-termesztésnek a vetőmag állapottól a fogyasztók elé kerülésig tartó folyamata kezdeti szakaszával kapcsolatban tettek (azaz a vetőmagok előállítása, a művelés, a méhészet és az állattenyésztés).
- A válaszadók által hivatkozott szakirodalom és tanulmányok elsősorban a GMO-termesztésnek a gazdaságok szintjén jelentkező gazdasági hatásaira koncentrált. Észlelhető, hogy a válaszadók a GM-növények termesztésének valószínűsíthető hatását gyakran harmadik országok által szerzett tapasztalatokkal, illetve harmadik országokban fellelhető irodalommal támasztották alá; ez alól azon tagállamok alkottak kivételt, amelyek a GMO-

termesztés terén már saját tapasztalatokkal rendelkeznek, ők a területükön végzett *ex-post* tanulmányokra is hivatkoztak. E nemzeti tanulmányok a következő eredményre jutottak:

- a Bt-kukorica termés hozama kukoricamollyal fertőzött területeken növekedne. Például Spanyolország említett egy, a Közös Kutatóközpont (JRC)⁷ által készített tanulmányt amely kimutatta, hogy néhány kártevővel fertőzött spanyol tartományban hároméves periódust tekintve a Bt-kukoricát termesztők jobb átlagos hozamot értek el, mint a hagyományos módon gazdálkodók (Zaragoza tartományban elérték a 11,8%-ot is⁸), és nőtt az árrésük is. Portugália⁹, Románia¹⁰ és Csehország¹¹ is 7 és 12,5% közötti hozamnövekedésről számolt be, amely a Bt-kukorica termesztésének volt tulajdonítható.
- Románia jelentésében feltüntette, hogy a Románia területén 2007-ig termesztett HT-szójabab esetében az átlagos termés hozam-nyereség átlagosan 31%¹² volt.
- A vetőmag állapottól a fogyasztók elé kerülésig tartó folyamat többi állomására és a társadalom szélesebb körére gyakorolt egyéb társadalmi-gazdasági hatásokkal kapcsolatban (pl. közlekedés, biztosítás, élelmiszeripar, vizsgálati laboratóriumok, foglalkoztatás, illetve munkavégzés rendje, adminisztratív tevékenységek, fogyasztói választás) is sok válaszadó tett észrevételt, mind a termesztő, mind pedig a termesztéssel nem foglalkozó tagállamokból, e vélemények azonban rendszerint sem tudományosan sem statisztikailag nincsenek alátámasztva.
- Az Ausztriából, Belgiumból, Németországból, Franciaországból, Hollandiából és az Egyesült Királyságból érkező válaszok részletes ajánlásokat tartalmaztak arra nézve, hogy lehet-e, illetve hogyan lehet a társadalmi-gazdasági tényezőket elemezni, és ezekkel az Európában folytatott GMO-termesztés irányítása szintjén foglalkozni. Több tagállam is hivatkozott Norvégia jogszabályaira és tapasztalataira a GMO-k engedélyezésekor a társadalmi-gazdasági tényezők figyelembe vétele terén.
- Sok válaszadó kiemelte, hogy a jövőben a társadalmi-gazdasági tényezők értékelésének az etikai kérdésekre is ki kell terjednie, valamint más európai politikákra is figyelemmel kell lennie (belső piac, közös agrárpolitika,

---

⁷ Gomez-Barbero *et al.* (2008). Bt corn in Spain – the performance of the EU's first GM crop (Bt-kukorica Spanyolországban – hogyan teljesít a géntechnológiával módosított első uniós növény). *Nature Biotechnology* 26, 384-386. o.

⁸ A magasabb hozamok statisztikailag csak a három vizsgált provincia egyikében voltak igazoltak.

⁹ Brookes, G. (2008). The impact of using GM insect resistant maize in Europe since 1998. (A géntechnológiával módosított rovarrezisztens kukorica alkalmazásának hatása Európában 1998 óta.), *International Journal of Biotechnology* 10 (2/3), 148-166. o.

¹⁰ Brookes, G., and Barfoot, P. (2009), Global impact of biotech crops: Income and production effects 1996-2007. (A biotechnológiai növények világméretű hatása: jövedelmi és termelési hatások 1996-2007), *AgBioForum*, 12(2), 184-208. o.

¹¹ Csehország által az MON810-et termesztőkhöz intézett megkeresés.

¹² Brookes, G. (2005a) The farm-level impact of herbicide-tolerant soybean in Romania. (A gyomirtószer-tűrő szójabab egyéni gazdaságok szintjén kifejtett hatása Romániában), *AgBioForum*. 8, 235-241. o.

környezetvédelem) csakúgy, mint a nemzetközi szinten adódó jogi lehetőségekre és korlátozásokra (különös figyelemmel a WTO-megállapodásokkal, valamint a biológiai biztonságról szóló Cartagena Jegyzőkönyvvel való összeegyeztethetőségre).

2. A GMO-K TÁRSADALMI-GAZDASÁGI VETÜLETÉNEK TOVÁBBI ELEMEI

Az e jelentésben összegzett konzultációs eljárást megelőzően, illetve azzal egy időben a Bizottság az Európában, illetve a világon a GMO-k termesztésének társadalmi-gazdasági vetületével kapcsolatban rendelkezésre álló tudást többféle módszer segítségével átvizsgálta – többek között európai és nemzetközi kutatóprogramok, valamint tudományos publikációk segítségével.

2.1. A GMO-termesztés társadalmi-gazdasági vetületei harmadik országokban

Tekintettel arra, hogy világszinten a GM-növények termesztésének túlnyomó többsége az Unión kívül történik, a Bizottság szolgálatai összegyűjtötték és áttekintették a GMO-termesztés gazdasági és társadalmi vetületeivel foglalkozó legújabb nemzetközi tudományos irodalmat. A Bizottság által felhasznált forrásmunkákat az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

E források szerint a főbb GM-növényfajtákról számos hatásvizsgálat létezik (Bt- és HT-növények). Az adott gazdaság szintjén jelentkező hatásokkal foglalkozó tanulmányokból van a legtöbb, amelyek általában fejlődő, illetve fejlett országokban véletlenszerűen kiválasztott gazdálkodók vizsgálatára alapszólva készültek.

Fejlődő és fejlett országokban az eredmény általában meggyőző a tekintetben, hogy a jelenleg forgalomban lévő Bt-növények gazdasági szempontból előnyösek lehetnek a gazdálkodók számára, hiszen csökkentik a szükséges rovarirtó szer mennyiségét, illetve növelik a terméshozamot, bár az egyes gazdálkodók haszna régióként és évenként is eltérhet (attól függően, hogy milyen mértékben volt kitéve kártevőknek). A kisebb gazdaságok számára legalább annyi relatív haszonnal járnak a Bt-növények, mint a nagyobb gazdaságok számára.

A HT-növényeket általában a nagyobb gazdaságokban termesztik, kis gazdaságokban nem jellemzőek. Sok tanulmány nem mutat ki, vagy csak igen kis mértékű hozambeli különbséget a HT- és a hagyományos szójabab között (ez alól kivételt képeznek azon esetek, amelyekben a hagyományos gyomirtás kifejezetten nem volt hatékony, pl. a hagyományos szójabab esetében Romániában). Összességében megállapítható, hogy a HT-technológia alkalmazásával csökkennek a termesztés költségei, de a HT-magok magasabb ára miatt ennek a gazdák bruttó gazdasági árrésére gyakorolt hatása elhanyagolható (USA-ban és Kanadában végzett tanulmányok). Ezekben az esetekben a magok gyors elterjedése nem a gazdaság bevétele növekedésének köszönhető, hanem a könnyebb gyomirtásnak, a növénytermesztés egyszerűsödésének, a művelés nélküli termesztés megkönnyítésének és a szükséges időráfordítás csökkenése révén a gazdálkodók farmon kívül szerzett jövedelme növekedésének köszönhető. Néhány esetben azonban (Argentína) a HT-szója magjának alacsonyabb ára kedvező hatást gyakorol a gazdálkodók bruttó árrésére.

Fejlődő országokban igen kevés tanulmány készült (néhány esettanulmány Indiában) a tágabb értelemben vett mikrogazdasági hatásokról (a genetikailag módosított növényeket nem termesztő gazdálkodónál, a vidéki foglalkoztatásban, a szegénység, valamint a háztartások jövedelme terén jelentkező hatások).

Az egyes gazdaságok szintjén végzett hatásvizsgálatokhoz képest számottevően kevesebb a makrogazdasági szinten végzett olyan ágazati tanulmány, amely a GM-növények termesztése gazdasági hatásainak összességét, valamint azoknak a vetőmagtól a fogyasztók elé kerülésig tartó lánc gazdasági szereplői (vetőmagcégek, GM-gazdálkodók, GM-et nem használó gazdálkodók, takarmány- és élelmiszertermelők, fogyasztók) közötti eloszlását kíséri figyelemmel. Az ágazati tanulmányok gazdasági modellezésen alapulnak, és a modell paramétereitől függően igen eltérő eredményre vezethetnek. A GM-növények magvainak felára az egyik meghatározó tényező abban, hogy a GM-növények révén létrejött többletbevétel hogyan oszlik el a vetőmagtól a fogyasztók elé kerülésig tartó lánc különböző szereplői között.

Végezetül pedig, a még forgalomba nem került GM-növények új generációjáról (szárazságnak ellenálló növények, megváltoztatott tápértékű növények) kevés *előzetes* gazdasági elemzés készült. E növények sajátos jellemzőire tekintettel azok társadalmi és gazdasági hatásának értékeléséhez valószínűleg másféle módszertan kialakítására van szükség.

Következésképp megállapíthatjuk, hogy a gazdasági elemzés révén részletes képet kaptunk az egyes gazdaságok szintjén mérhető gazdasági hatásokról a világ minden tájáról, de kevésbé részletes a kép a társadalmi hatásokkal kapcsolatban.

A gazdasági hatások mérésére szolgáló módszereket tovább kell fejleszteni; a jelenlegi uniós helyzetet tekintve különösen a hatások *utólagos* értékelésére szolgáló módszerek fejlesztésére lenne szükség. A jelenleg tapasztalható hiányosságok főképpen a vizsgált gazdálkodók alacsony számára, az összetettebb ökonometriai elemzések helyett alkalmazott részleges költségvetési módszerekre és a szélesebb körű mikrogazdasági hatásokkal foglalkozó tanulmányok szűkösségére vezethetők vissza. Kevés az egyéni gazdaságok szintje felett (vetőmagágazat) és alatt (élelmiszer/takarmány/fogyasztók) végzett hatásvizsgálat, amit elmondhatunk az elkülönítési szabályok esetében is (a koegzisztencia címkézésének szabályai). A módszertant tovább kell fejleszteni, hogy vizsgálhatók legyenek e kérdések.

2.2. Az Unió által finanszírozott, a GMO-termesztés gazdasági-társadalmi távlataival foglalkozó eddigi kutatási projektek

A Bizottság az ötödik és a hatodik kutatási keretprogram által több mint egy évtizede finanszíroz GMO témájú kutatásokat¹³. E projektek közül néhány különösen relevánsnak tűnik az Európai Unióban folytatott GMO-termesztés társadalmi-gazdasági hatásainak értékelése szempontjából.

---

¹³ További információt az Unió által finanszírozott géntechnológiával módosított növényeket vizsgáló kutatások eredményéből készített összefoglalóban talál („A decade of EU-funded GMO research (2001-2010)” – Az Unió által finanszírozott GMO-kutatás egy évtizede (2001-2010)) ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/kbbe/docs/a-decade-of-eu-funded-gmo-research_en.pdf.

- *A géntechnológiával módosított és a géntechnológiával nem módosított ellátási láncok koegzisztenciájáról és nyomonkövethetőségéről (CO-EXTRA – 2005-2009)¹⁴*

A CO-EXTRA projekt a vetőmagok előállításától a kereskedők polcaiig végigkísérte a géntechnológiával módosított és a géntechnológiával nem módosított ellátási láncok útját, és az azok koegzisztenciájából adódó kérdéseket összességében vizsgálta. A társadalmi-gazdasági jelentőség szempontjából a legfontosabb megállapítások az alábbiak:

- Technikai intézkedésekkel biztosítani lehetne, hogy a kukorica-hibridek esetében koegzisztenciára vonatkozó 0,9%-os címkézési küszöb hosszú távon megvalósíthatóvá váljon, amennyiben a vetőmagtétel megfelelő tisztaságúak.
  - A szántóföldben való koegzisztenciát megvalósíthatónak tartják, de az nagymértékben függ a helyi környezeti adottságoktól és a módszerektől.
  - Az ellátási láncban – a megfelelő szervezés biztosításával – lehetségesnek tartják a koegzisztenciát; e szervezés termékeknek a gazdaságtól az üzemig tartó úton különválasztva tartása, vizsgálatok végzése és a termék nyomon követhetőségének fenntartása következtében külön költségekkel jár.
  - A génmódosítás tényének a címkén való feltüntetésével kapcsolatos fogyasztói hozzáállást tekintve pedig megállapítható, hogy a vizsgált országokban a fogyasztók 40-70%-a magának akarta tudni a választás lehetőségét, hogy GM-élelmiszert vásárol, illetve fogyaszt vagy sem.
- *A GM-növények fenntartható bevezetése az európai mezőgazdaságba (SIGMEA – 2004-2007)¹⁵*

A SIGMEA projekt tudományos megközelítésen alapuló keretet kívánt kialakítani, hogy a GM-növények termesztéséhez a megfelelő koegzisztenciális és nyomonkövetési intézkedésekről informálja a döntéshozókat.

A projekt keretében kifejlesztettek, többek között, egy kvalitatív, több attribútummal rendelkező modellt az ökológiai és a gazdasági hatások értékelésére.

Az elért eredmények kimutatták, hogy a koegzisztencia költségei függenek a mezőgazdasági környezettől (domborzati viszonyok, növénytermesztési rendszerek, éghajlat, módszerek), a mezőgazdaságilag hasznosított területen a GM-növények arányától és a gazdálkodók együttműködési hajlandóságától. Ezen túlmenően a SIGMEA tanulmányaiból látható az is, hogy a különböző intézkedések gazdaságossága és megfelelősége elsősorban a szántóföldek és a növények térbeli és időbeli elosztásától függ. Ez azt jelenti, hogy a koegzisztenciára vonatkozó intézkedéseknek a lehetőségek szerint rugalmasnak kell lenniük, továbbá a szántóföldek tulajdonságához kell helyi szinten

---

¹⁴ <http://www.coextra.eu/>

¹⁵ <http://sigmea.group.shef.ac.uk/>

igazodniuk, ezzel szemben a regionális és nemzeti kormányzat feladata pusztán az általános jellegű iránymutatások és szabályok megalkotása.

- *Vásárolnak-e az európaiak géntechnológiával módosított élelmiszereket? (CONSUMERCHOICE (Hogyan választanak a fogyasztók?) – 2006-2008)¹⁶*

A *Hogyan választanak a fogyasztók?* projekt célja volt többek között, hogy tíz tagállam¹⁷ fogyasztóinak a géntechnológiával módosított élelmiszerekkel kapcsolatban felmért hozzáállását összehasonlítsa a tényleges vásárlási szokásaikkal olyan helyzetekben, amelyekben szabadon választhatnak géntechnológiával módosított vagy nem módosított élelmiszer között. A projekt a következő megállapításokra jutott:

- A fogyasztóknak a GM-élelmiszerekről szóló kérdőívre adott válaszaiból nem lehet megbízhatóan megállapítani, hogy egy tényleges bolti vásárlás során mit is választanának.
- Az európaiak vásárolnak GM-élelmiszereket, ha azok megtalálhatók a boltok polcain.

3. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A tagállamok által beküldött válaszok segítettek annak meghatározásában, hogy a GMO-termesztés társadalmi-gazdasági hatásairól Európában hol rendelkeznek statisztikailag releváns adatokkal (főként a gazdálkodásra gyakorolt gazdasági hatásokról). Egyebekben pedig a válaszadók által kifejtett vélemények alátámasztásához az európai helyzetről tények és statisztikák nem állnak rendelkezésre. Ezért a válaszokból kitűnik, hogy jelen pillanatban gyakran nem elemzik objektív módon az európai GMO-termesztésnek a jelenlegi, illetve jövőbeli társadalmi-gazdasági hatásait az élelmiszerláncon és a társadalom egészén keresztül.

A fentiekben megállapítottak alapján a Bizottság úgy véli, hogy e jelentés keretében a tagállamok egyéni válaszaiban kifejtett sajátos elemekre vonatkozóan nem lenne helyénvaló ennél célzottabb elemzést végezni.

Mindenek ellenére a Bizottság úgy véli, hogy e kényes kérdésben folytatott megbeszéléseket tartalmasabbá kell tenni, hogy az eltérő megközelítések helyett kézzelfogható és objektív eredményeket lehessen kialakítani. A Bizottság ennek megvalósítása érdekében javasolja, hogy az e témában tartott konzultáció főbb elemeit rendezzék közös csoportokba a GMO-k társadalmi-gazdasági hatásával foglalkozó egyéb kezdeményezésekkel (pl. a 6. kutatási keretprogram, valamint – adott esetben – harmadik országok által tett megállapítások), és kezdődjön ezekről továbbfejlesztett formában, megbízható tudományos háttérrel, európai szintű eszmecsere, amelynek célja, hogy:

- pontosan kimunkált tényezők segítségével képes legyen rögzíteni a GMO-termesztés (a vetőmagtermeléstől a fogyasztókig terjedő szakasz)

¹⁶

<http://www.kcl.ac.uk/schools/biohealth/research/nutritional/consumerchoice>

¹⁷

CZ, DE, EE, EL, ES, NL, PL, SE, SI, UK

tényleges *előzetes* és *utólagos* társadalmi-gazdasági következményeit, az egész Európai Unióban. Ehhez ki kell dolgozni a kérdés módszertani keretét, amelynek segítségével meghatározhatók a pontos társadalmi-gazdasági indikátorok, amelyeket hosszú távon figyelemmel kell követni; ki kell dolgozni továbbá az adatgyűjtés megfelelő szabályait. A vetőmag-állapottól a fogyasztók elé kerülésig tartó láncolatban szabályozási vagy gazdasági szereplőként megjelenő valamennyi szereplőre, valamint a szélesebb társadalomra ki kell terjeszteni a konzultációt.

- feltárjon olyan különböző módszereket, amelyek lehetőség szerint kiaknázzák az Európai Unióban a GMO-termesztés irányításában szerepet játszó többdimenziós társadalmi-gazdasági tényezők jobb megértését. Figyelembe kell venni azon tagállamok szakértelmét, amelyek a kérdés e vetületeivel már elkezdtek foglalkozni.

A tagállamok és a Bizottság közösen dolgozzák ki és valósítják meg az eszmecsere folyamatát. A folyamat sikerének biztosításához abba az érdekelteket is intenzíven be kell vonni.

MELLÉKLET

A 27 EU-tagállamban folytatott GMO-termesztéssel kapcsolatos háttér-információk

	GMO-k kereskedelmi célú termesztése	Esetek	Megművelt terület (Bt-kukorica – 2008)	Védzáradék	Koegzisztenciár vonatkozó intézkedések (2009. áprilisi hatály)
AT	Nem		0	Kukorica-Burgonya	Igen
BE	Nem		0	Nem	Igen
BG	Nem		0	Nem	Nem
CY	Nem		0	Nem	Nem
CZ	Igen	Bt-kukorica Keményítőburgonya	8 400ha	Nem	Igen
DE	Igen 2008-ig	Bt-kukorica Keményítőburgonya	3 371 ha	Kukorica	Igen
DK	Nem		0	Nem	Igen
EE	Nem		0	Nem	Nem
EL	Nem		0	Kukorica	Nem
ES	Igen	Bt-kukorica	79 269 ha	Nem	Nem
FI	Nem		0	Nem	Nem
FR	Igen 2007-ig	Bt-kukorica	0	Kukorica	Igen
HU	Nem		0	Kukorica-Burgonya	Igen
IE	Nem		0	Nem	Nem
IT	Nem		0	Nem	Nem
LT	Nem		0	Nem	Igen
LU	Nem		0	Kukorica-Burgonya	Igen
LV	Nem		0	Nem	Igen
MT	Nem		0	Nem	Nem
NL	Nem		0	Nem	Igen
PL	Hivatalos adat nem áll rendelkezésre		0	Nem	Nem
PT	Igen	Bt-kukorica	4 851 ha (regisztrált terület 2008 júliusáig)	Nem	Igen
RO	Igen	Bt-kukorica Szója 2007-ig	7 146 ha	Nem	Igen
SI	Nem		0	Nem	Nem
SK	Igen	Bt-kukorica	1 940 ha	Nem	Igen
SE	Igen	Keményítőburgonya	0	Nem	Igen
UK	Nem		0	Nem	Nem

A kérdésben teljesebb körű tájékoztatást a Bizottságnak a hagyományos, az ökológiai és a géntechnológiával módosított növények együtt-termesztésére vonatkozó nemzeti intézkedések végrehajtásáról szóló, 2009. április 2-án közzétett jelentése nyújt (http://ec.europa.eu/agriculture/gmo/coexistence/index_en.htm).